

4.10.10

114a → (משנה ב') 116a (באו וטלו לכם תבלין למצוה)

(1) בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אתו על מצות ומררים יאכלהו: במדבר ט, יא
 (2) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות להם עני ... דברים טז, ג
 (3) מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתך שמה חבלתך אמך שמה חבלתך: שה' ש ח, ה

דרש רב עזריא: בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור - נגאלו ישראל ממצרים, בשעה שהולכות לשאוב מים, הקב"ה מזמן להם דגים קטנים בכדיהן ושואבות מחצה מים ומחצה דגים, ובאות ושופות שתי קדירות אחת של חמין ואחת של דגים, ומוליכות אצל בעליהן לשדה, ומרחיצות אותן וסכות אותן ומאכילות אותן ומשקות אותן ונוקקות להן בין שפתים... וכיון שמתעברות באות לבתיהם; וכיון שמויע זמן מולדיהן, הולכות ויולדות בשדה תחת התפוח, שנאמר: תחת התפוח עוררתך וגו', סוטה יא:

I. ברכות ח:א (קידוש) (recapped dispute from משנה ב')

- a. יין קידוש then יין 1st recite ב"ש
  - i. Reason: the day is the cause for drinking the wine
- b. קידוש יין then ב"ה 1st recite
  - i. Reason: the קידוש is said over the wine
    1. And: יין is more frequent; תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם
- c. Ruling: הלכה כב"ה
  - i. Either: stated before the קול (עירובין יג) בת קול
  - ii. Or: to those who ignore (ב"מ נט) בת-קול

II. משנה ג: food brought before the reader

- a. brought which is dipped חזרת
  - i. מצוות צריכות כוונה דשב"ל
    1. Argument: otherwise, no need for a 2nd dipping of חזרת (as מרור)
    2. Challenge: perhaps it is done now to keep children interested
      - a) Block: if so, why teach חזרת?
      - b) Answer: if mentioned other vegetables, סד"א only there need 2nd dipping
    3. Apparently: it is a dispute between יוסי "ק"ר" יוסי:
      - a) "מרור" may eat 1/2 כזית early and 1/2 at "מרור"
      - b) ד' יוסי: even if he ate it earlier, מצוה to bring it later
        - i. Rejection: perhaps יוסי ר' also demands it for children's curiosity
        - ii. Block: if so, why does he reckon it as "מצוה"?
  - ii. ... at 2nd על אכילת מרור at 1st בפה"א חסא, make חזרת on ברכות
    1. הלכה) make both ברכות 1st time then eat מרור without a ברכה (הלכה) ד' חסדא
    2. ד' אחא בריה דרבא: made sure to find other vegetables to avoid "mixing between the opinions"
- b. Bring: מצה, חזרת, מצה
  - i. And: 2 cooked items
    1. ד' הונא: beets and rice
      - a) דבא: was careful to find them since ר' הונא used them as an example
      - b) ד' אשי: this proves that we reject ריב"ג who holds that rice is מין דגן and is susceptible to ימוץ
    2. חזקיה: even a fish and egg with it is sufficient
    3. דב יוסף: we require 2 kinds of meat; commemorative of ק"פ and י"ד חגיגת
      - a) דבינא: even meat and its gravy
  - c. חרוסת: not a מצוה (ת"ק) – brought to soften sharpness of מרור
    - i. Tangent: various "antidotes" to toxins; חזרת → radish; radish → leek; all others (inc. leek) → hot water
    - ii. מצוה אב"צ: according to צדוק בן צדוק – it is a מצוה
      1. ד' לוי: commemorates apple tree (v3 and associated מדרש above)
      2. ד' יוחנן: commemorates mortar
        - a) דביני: therefore, we make it tangy (like apples) and thick (like mortar)
        - b) דבייטא: supporting יוחנן ר', spices commemorate straw; חרוסת is a commemoration of the mortar
  - d. When: there was a מקדש, they would bring the entire פסח before him

III. Eating מצה ומרור together (v1)

a. הלל (חכם בבלי מאוחר): in our day, מצה ומרור should not be eaten together

i. Reason: מצה is דאורייתא מצוה, מרור is דרבנן; → מרור nullifies מצה

ii. Even: according to הלל הזקן, who requires eating them together בזמן המקדש

1. That only: holds true when both are דאורייתא (or מצוות דרבנן 2) that there is no nullification

iii. הלל (מצה ומרור) requires פסח with רבנן ד'אשי allow but don't require eating

1. Our practice: Eat מצה separately בברכה, then eat מרור separately בברכה, then eat מצה ומרור w/o ברכה, זכר למקדש

IV. Tangent: Washing for "dipped" items

a. ד'אושעיא requirement to wash for anything dipped in a liquid

b. ד'פ infer that we must dip חסא to kill toxins in bitterness

i. Argument: otherwise, why wash?

ii. Rejection: perhaps toxins are killed off by smell and we wash in case he dips

iii. And (ד'פ) don't leave חסא in חרוסת too long; must retain מרור טעם

c. ד'חסדא even if you washed for "1st dipping", must wash for "2nd dipping"

i. Students of ד'פ statement was made in re: regular meals

1. But: at סדר, he knows in advance about 2nd dip and wouldn't forget to keep hands "pure"

ii. ד'פ statement was made in re: סדר; normally there aren't 2 dippings

1. And: 2nd washing needed since הגדה והלל are a long interruption

V. Acceptable modes of eating מצה ומרור

a. ד'בנא swallowing מצה is valid, not מרור (need טעם מרור)

i. And: eating them within a wrap – neither is valid (even the מצה has to be directly in his gullet)

b. ד'שימי בר אשי מצה ומרור in front of everyone

i. Remove: tray-table (after 1st dipping) from leader only

c. ד'הונא all (מרור, מצה, removal of tray) from leader only הלכה

i. Removal of table: so that children will ask

ii. Story: ד'אביי asked about removal of table, exempting them from "מה נשתנה"

VI. Interpretation of עוני לחם (v2)

a. שמואל (and supporting ד'ברייטא): bread of "response" (vehicle for הגדה) – עוני

b. Just as: poor man has only a slice, similarly מצה מצות is a slice (broken piece)

c. Just as: poor man does his own baking, similarly everyone bakes his own מצה (to keep from חימוץ)